

DZIEJE

PL ISSN 0419-8824

INDEKS 355682

NAJNOWSZE

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII
WYŻSZA SZKOŁA HUMANISTYCZNA
W PUŁTUSKU

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

1945

4-2005

<http://rcin.org.pl>

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

WYŻSZA SZKOŁA HUMANISTYCZNA W PUŁTUSKU

DZIEJE NAJNOWSZE

Rocznik XXXVII

2005

4

WARSZAWA 2005

<http://rcin.org.pl>

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszcza,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

Wydanie publikacji dofinansowane przez Ministerstwo Nauki i Informatyzacji

KOMITET REDAKCYJNY

Eugeniusz Duraczyński, Tadeusz Kisielewski, Stanisława Lewandowska, Piotr Łossowski, Czesław Madajczyk (przewodniczący), Wojciech Materski, Jan Molenda, Wojciech Rojek, Tomasz Schramm, Henryk Słabek, Witold Stankiewicz, Włodzimierz Suleja, Rafał Stobiecki, Roman Wapiński, Krzysztof Dunin-Ławowicz, Wojciech Wrzesiński, Jan Zamojski, Zygmunt Zieliński, Michał J. Zacharias, Janusz Żarnowski

REDAKCJA

Jerzy W. Borejsza, Małgorzata Gmurczyk-Wrońska (sekretarz), Magdalena Hulas,
Marek K. Kamiński, Andrzej Koryn, Krzysztof Michałek, Tomasz Szarota,
Tadeusz Wolsza (redaktor naczelny)

TŁUMACZ

Aleksandra Rodzińska-Chojnowska

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 831-02-61

ISSN 0419-8824

© IH PAN, Wyższa Szkoła Humanistyczna w Pułtusk, Wydawnictwo DiG, 2005

Wydawnictwo DiG
al. Wojska Polskiego 4, 01-524 Warszawa
tel./fax 839-08-38
e-mail: biuro@dig.com.pl <http://www.dig.com.pl>

Nakład 750 egz.
Druk: P.P.H.U. RYKO, ul. Złotnicza 21, 05-480 Karczew

<http://rcin.org.pl>

Spis treści

Od Redakcji	3
-------------------	---

STUDIA I ARTYKUŁY

Rafał Stobiecki — <i>Rok 1945 w polskiej debacie historycznej</i>	5
Małgorzata Gmurczyk-Wrońska — <i>Rok 1945 w najnowszych publikacjach francuskich</i>	19
Halina Parafianowicz — <i>II wojna światowa i Franklin Delano Roosevelt w najnowszej amerykańskiej historiografii</i>	37
Krzysztof Michałek — <i>Niedoceniany — doceniany prezydent. Harry S. Truman w ocenach amerykańskich historyków</i>	53
Rafał Habielski — <i>Polski Londyn 1945 r.</i>	63
Stanisława Lewandowska — <i>Spółeczność polska Wilna wobec nowej rzeczywistości. Postawy i nastroje 1944–1945</i>	77
Daniel Boćkowski — <i>Białystok — rok pierwszy (sierpień 1944–1945)</i>	93
Grzegorz Hryciuk — „ <i>Sprawa Lwowa właściwie wciąż otwarta</i> ”. <i>Między nadzieją a zwątpieniem — Polacy we Lwowie w 1945 r.</i>	111
Marek Ordyłowski — <i>Nastroje mieszkańców Wrocławia w latach 1945–1946</i>	139
Kazimierz Kozłowski — <i>Nastroje społeczne na Pomorzu Zachodnim na tle procesów osiedleńczych (1945–1947)</i>	151

MATERIAŁY

<i>Pierwsze półrocze 1945 r. w Polsce w świetle raportu rządu RP na obczyźnie</i> — Tadeusz Wolsza	177
---	-----

DYSKUSJE I POLEMIKI

Grzegorz Berendt — <i>Ludność Gdyni 1939–1945 — znaki zapytania</i>	193
---	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Tadeusz Kisielewski — <i>O rewizję historii — o rewizję polityki</i>	207
Adam Bosiacki — <i>Niektóre aspekty rosyjskiej historiografii o Ławrientiju Berii</i>	224

* * *

M. Borak, <i>Perzekuce občaniů z ůzemi dnešni České republiky v SSSR. Sborník studií</i> — Mateusz Gniazdowski	227
D. Dutton, <i>Neville Chamberlain</i> — Maria Nowak-Kiełbikowa	237
P. Gontarczyk, <i>Polaska Partia Robotnicza. Droga do władzy 1941–1944</i> — Marek Kazimierz Kamiński	242
M. Parker, <i>Monte Cassino. Opowieść o najbardziej zaciętej bitwie II wojny światowej</i> — Tadeusz Kondracki	248
<i>Tri wizyty A. Ja. Wyszyńskiego w Bucharest 1944–1946. Dokumenty rosyjskich archiwów</i> — Adam Bosiacki	252

J. Wojdon, „ <i>W imieniu sześciu milionów...</i> ”. Kongres Polonii Amerykańskiej w latach 1944–1968 — Bogdan Grzełoński	254
H. Słabek, <i>Obraz robotników polskich w świetle ich świadectw własnych i statystyki 1945–1989</i> — Janusz Żarnowski; Hubert Wilk	257
<i>Danmark under den Kolde Krig</i> , t. I–IV — Olga Wiśniewska	272

ŻYCIE NAUKOWE

<i>Represje sowieckie wobec społeczeństw Europy Środkowo–Wschodniej 1944–1956. Sprawozdanie z konferencji w Tomaszowie Mazowieckim</i> — Dariusz Rogut	275
--	-----

Wśród naszych Autorów m.in.

- Dr Grzegorz Berendt — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Gdańskiego
Dr Daniel Boćkowski — adiunkt Instytucie Historii PAN w Warszawie
Dr Adam Bosiacki — adiunkt w Instytucie Nauki o Państwie i Prawie Uniwersytetu Warszawskiego
Dr hab. Małgorzata Gmurczyk–Wrońska — docent w Instytucie Historii PAN w Warszawie
Mgr Mateusz Gniazdowski — pracownik Biura Badań i Analiz w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych w Warszawie
Dr hab. Bogdan Grzeloński — prof. Wyższej Szkoły Humanistycznej w Pułtusk
Dr hab. Rafał Habielski — prof. Uniwersytetu Warszawskiego
Dr hab. Grzegorz Hryciuk — adiunkt w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego
Prof. dr hab. Marek K. Kamiński — w Instytucie Historii PAN w Warszawie
Prof. dr hab. Tadeusz Kisielewski — w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
Dr Tadeusz Kondracki — adiunkt w Instytucie Historii PAN w Warszawie
Prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski — w Instytucie Politologii i Europeistyki Uniwersytetu Szczecińskiego
Prof. dr hab. Stanisława Lewandowska — w Instytucie Historii PAN w Warszawie
Prof. dr hab. Krzysztof Michałek — w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego
Prof. dr hab. Maria Nowak–Kiełbikowa — w Instytucie Historii PAN w Warszawie
Dr hab. Marek Ordyłowski — prof. Uniwersytetu Zielonogórskiego
Dr hab. Halina Parafianowicz — prof. Uniwersytetu Białostockiego
Dr Dariusz Rogut — adiunkt w Instytucie Historii Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim
Dr hab. Rafał Stobiecki — prof. Uniwersytetu Łódzkiego
Mgr Hubert Wilk — asystent w Instytucie Historii PAN w Warszawie
Mgr Olga Wiśniewska — doktorantka w Instytucie Historii Uniwersytetu Gdańskiego
Dr hab. Tadeusz Wolsza — docent w Instytucie Historii PAN w Warszawie
Prof. dr hab. Janusz Żarnowski — w Instytucie Historii PAN w Warszawie

WYKAZ TREŚCI

1. Wstęp	1
2. Wykaz skrótów	5
3. Wykaz literatury	10
4. Wykaz tabel	15
5. Wykaz rysunków	20
6. Wykaz zdjęć	25
7. Wykaz wykresów	30
8. Wykaz diagramów	35
9. Wykaz map	40
10. Wykaz schematów	45
11. Wykaz tabeli	50
12. Wykaz rysunków	55
13. Wykaz zdjęć	60
14. Wykaz wykresów	65
15. Wykaz diagramów	70
16. Wykaz map	75
17. Wykaz schematów	80
18. Wykaz tabeli	85
19. Wykaz rysunków	90
20. Wykaz zdjęć	95
21. Wykaz wykresów	100
22. Wykaz diagramów	105
23. Wykaz map	110
24. Wykaz schematów	115
25. Wykaz tabeli	120
26. Wykaz rysunków	125
27. Wykaz zdjęć	130
28. Wykaz wykresów	135
29. Wykaz diagramów	140
30. Wykaz map	145
31. Wykaz schematów	150
32. Wykaz tabeli	155
33. Wykaz rysunków	160
34. Wykaz zdjęć	165
35. Wykaz wykresów	170
36. Wykaz diagramów	175
37. Wykaz map	180
38. Wykaz schematów	185
39. Wykaz tabeli	190
40. Wykaz rysunków	195
41. Wykaz zdjęć	200
42. Wykaz wykresów	205
43. Wykaz diagramów	210
44. Wykaz map	215
45. Wykaz schematów	220
46. Wykaz tabeli	225
47. Wykaz rysunków	230
48. Wykaz zdjęć	235
49. Wykaz wykresów	240
50. Wykaz diagramów	245
51. Wykaz map	250
52. Wykaz schematów	255
53. Wykaz tabeli	260
54. Wykaz rysunków	265
55. Wykaz zdjęć	270
56. Wykaz wykresów	275
57. Wykaz diagramów	280
58. Wykaz map	285
59. Wykaz schematów	290
60. Wykaz tabeli	295
61. Wykaz rysunków	300
62. Wykaz zdjęć	305
63. Wykaz wykresów	310
64. Wykaz diagramów	315
65. Wykaz map	320
66. Wykaz schematów	325
67. Wykaz tabeli	330
68. Wykaz rysunków	335
69. Wykaz zdjęć	340
70. Wykaz wykresów	345
71. Wykaz diagramów	350
72. Wykaz map	355
73. Wykaz schematów	360
74. Wykaz tabeli	365
75. Wykaz rysunków	370
76. Wykaz zdjęć	375
77. Wykaz wykresów	380
78. Wykaz diagramów	385
79. Wykaz map	390
80. Wykaz schematów	395
81. Wykaz tabeli	400
82. Wykaz rysunków	405
83. Wykaz zdjęć	410
84. Wykaz wykresów	415
85. Wykaz diagramów	420
86. Wykaz map	425
87. Wykaz schematów	430
88. Wykaz tabeli	435
89. Wykaz rysunków	440
90. Wykaz zdjęć	445
91. Wykaz wykresów	450
92. Wykaz diagramów	455
93. Wykaz map	460
94. Wykaz schematów	465
95. Wykaz tabeli	470
96. Wykaz rysunków	475
97. Wykaz zdjęć	480
98. Wykaz wykresów	485
99. Wykaz diagramów	490
100. Wykaz map	495
101. Wykaz schematów	500
102. Wykaz tabeli	505
103. Wykaz rysunków	510
104. Wykaz zdjęć	515
105. Wykaz wykresów	520
106. Wykaz diagramów	525
107. Wykaz map	530
108. Wykaz schematów	535
109. Wykaz tabeli	540
110. Wykaz rysunków	545
111. Wykaz zdjęć	550
112. Wykaz wykresów	555
113. Wykaz diagramów	560
114. Wykaz map	565
115. Wykaz schematów	570
116. Wykaz tabeli	575
117. Wykaz rysunków	580
118. Wykaz zdjęć	585
119. Wykaz wykresów	590
120. Wykaz diagramów	595
121. Wykaz map	600
122. Wykaz schematów	605
123. Wykaz tabeli	610
124. Wykaz rysunków	615
125. Wykaz zdjęć	620
126. Wykaz wykresów	625
127. Wykaz diagramów	630
128. Wykaz map	635
129. Wykaz schematów	640
130. Wykaz tabeli	645
131. Wykaz rysunków	650
132. Wykaz zdjęć	655
133. Wykaz wykresów	660
134. Wykaz diagramów	665
135. Wykaz map	670
136. Wykaz schematów	675
137. Wykaz tabeli	680
138. Wykaz rysunków	685
139. Wykaz zdjęć	690
140. Wykaz wykresów	695
141. Wykaz diagramów	700
142. Wykaz map	705
143. Wykaz schematów	710
144. Wykaz tabeli	715
145. Wykaz rysunków	720
146. Wykaz zdjęć	725
147. Wykaz wykresów	730
148. Wykaz diagramów	735
149. Wykaz map	740
150. Wykaz schematów	745
151. Wykaz tabeli	750
152. Wykaz rysunków	755
153. Wykaz zdjęć	760
154. Wykaz wykresów	765
155. Wykaz diagramów	770
156. Wykaz map	775
157. Wykaz schematów	780
158. Wykaz tabeli	785
159. Wykaz rysunków	790
160. Wykaz zdjęć	795
161. Wykaz wykresów	800
162. Wykaz diagramów	805
163. Wykaz map	810
164. Wykaz schematów	815
165. Wykaz tabeli	820
166. Wykaz rysunków	825
167. Wykaz zdjęć	830
168. Wykaz wykresów	835
169. Wykaz diagramów	840
170. Wykaz map	845
171. Wykaz schematów	850
172. Wykaz tabeli	855
173. Wykaz rysunków	860
174. Wykaz zdjęć	865
175. Wykaz wykresów	870
176. Wykaz diagramów	875
177. Wykaz map	880
178. Wykaz schematów	885
179. Wykaz tabeli	890
180. Wykaz rysunków	895
181. Wykaz zdjęć	900
182. Wykaz wykresów	905
183. Wykaz diagramów	910
184. Wykaz map	915
185. Wykaz schematów	920
186. Wykaz tabeli	925
187. Wykaz rysunków	930
188. Wykaz zdjęć	935
189. Wykaz wykresów	940
190. Wykaz diagramów	945
191. Wykaz map	950
192. Wykaz schematów	955
193. Wykaz tabeli	960
194. Wykaz rysunków	965
195. Wykaz zdjęć	970
196. Wykaz wykresów	975
197. Wykaz diagramów	980
198. Wykaz map	985
199. Wykaz schematów	990
200. Wykaz tabeli	995

Informacja dla autorów „Dziejów Najnowszych”

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie:

1. Wszystkie teksty należy składać na dyskietkach w formacie PC lub MAC oraz w dwu egzemplarzach, przepisanych według obowiązujących norm: na stronie po 30 wierszy po ok. 60 znaków, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pisem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. I–II) cyframi rzymskimi i dalej: miejsce i rok wydania, nazwę wydawcy, na ostatnim miejscu liczbę stron. Imię i nazwisko autora recenzji — na końcu tekstu z prawej strony (oraz dokładny adres).

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np. itp., m.in., rkps, mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesiący podajemy cyfrą rzymską wówczas, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7., dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem znaczenia w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy i roczniki periodyków i innych publikacji podajemy cyframi rzymskimi; zeszyty, numery i części — arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad będą zwracane autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułów streszczeń o objętości 1 strony maszynopisu na tej samej dyskietce co artykuł.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są co kwartał. Cena prenumeraty krajowej wynosi:
na IV kw. 2005 r. — 20 zł.

Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest powiększona o rzeczywisty koszt wysyłki.

Wpłaty na prenumeratę krajową przyjmują: jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora. Dostawa egzemplarza następuje w uzgodniony sposób.

„RUCH” S.A. zapewnia dostawę pod wskazany adres pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty.

Wpłaty na prenumeratę zagraniczną przyjmuje: „RUCH” S.A. O.K.D.P., 01-248 Warszawa, konto PEKAO S.A. IV O/Warszawa 68124010531111000004430494. Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną:

do 5 XII — na I kw. r. następnego

do 5 III — na II kw. r. bieżącego

do 5 VI — na III kw. r. bieżącego

do 5 IX — na IV kw. r. bieżącego

Bieżące numery oraz wszystkie dostępne od 1999 r. można również kupić lub zamówić w Wydawnictwie DiG:

01-524 Warszawa, al. Wojska Polskiego 4

tel./fax (+48 22) 839 08 38

e-mail: dig@dig.com.pl; http://www.dig.com.pl

BZ WBK SA 35 O/Warszawa 70109028510000000100226138

Na terenie kraju wpłaty można dokonywać także w oddziałach terenowych firmy KOLPORTER S.A., właściwych dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.

Szczegółowe informacje —¹ bezpłatna infolinia

0 800 137 082

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the Foreign Trade Enterprise.

ARS POLONA

00-068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7, Poland

Our bankers:

BANK HANDLOWY SA 201061-710-13100

cena 20,00 zł (w tym 0% VAT)
Nakład 750 egz.

<http://rcin.org.pl>